

ISSN 1822–119X

Mokytojų ugdymas. 2008 (2). Nr. 11, 35–44

Teacher Education. 2008 (2). Nr. 11, 35–44

Edita MUSNECKIENĖ

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

TARPTAUTINIAI MENO EDUKACIJOS TYRIMAI: ORGANIZAVIMAS, PROBLEMAS, KRYPTYS

INTERNATIONAL RESEARCHES ON ART EDUCATION: ORGANISATION, PROBLEMS, TRENDS

Anotacija

2008 m. rugpjūčio 5–9 d. Osakoje (Japonija) vyko 32-asis pasaulinis InSEA kongresas „MIND MEDIA HERITAGE“. InSEA pasauliniai kongresai vienija tarptautinę meno ugdytojų bendruomenę diskusijoms apie meno, kultūros ir švietimo problemas. Straipsnyje apžvelgiami pagrindiniai pasauliniame kongrese diskutuoti klausimai, naujausios meninio ugdymo tyrimų tendencijos ir aktualijos.

Pagrindiniai žodžiai: *InSEA, meninis ugdymas, vizualieji menai, globalizacija, vizualinė kultūra.*

Aktualumas

Daugelio pasaulio valstybių švietimo sistemoje vyksta permainos, atsižvelgiant į globalizacijos iššūkius, technologijų plėtrą, kultūros vertybių kaitą, naujus švietimo ir mokymosi poreikius. Tyrimai, atliekami meninio ugdymo srityje, atveria įvairias socialinės sąveikos, vizualinės komunikacijos problemas, aktualizuoja naujai besiformuojančius kultūrinius reiškinius. Pasaulyje atliekami tyrimai meninio švietimo ir ugdymo srityje plėtojasi įvairiomis kryptimis – neapsiribojama siaura vienos meno srities specializacija – tyrimai apima įvairių socialinių ir kultūrinių reiškinių aspektus meninėje veikloje, akcentuoja žmogaus ugdymo galimybes meno priemonėmis.

Straipsnio tikslas – apžvelgti pagrindines meninio ugdymo tyrimų tendencijas ir problemas susisteminant aktualius, besiformuojančius meninio ugdymo diskursus pasauliniame kontekste.

Sistemiant pasaulinėje mokslinėje konferencijoje ir kongreso simpoziumuose pristatytus meno edukacijos tyrimus, mokslinių pranešimų temas ir diskusijas, buvo taikomas *sisteminės analizės* principas kaip **tyrimo metodika**. Tokiu būdu buvo galima nurodyti tam tikrus diskursus, besiformuojančius meninio ugdymo srityje. Meninio ugdymo diskursai nagrinėjami kaip

Abstract

On the 5–9th of August, 2008, the 32nd world InSEA congress “MIND MEDIA HERITAGE” was held in Osaka (Japan). InSEA world congresses unite international community of art educators by discussions about problems of art, culture, education. The article overviews the main issues, the newest tendencies and researches of artistic education discussed in the world-wide congress.

Key words: *InSEA, art education, visual arts, globalization, visual culture.*

Topicality

In many countries of the world education system is undergoing changes, referring to globalization challenges, development of technologies, changes in cultural values, new educational and learning needs. Researches carried out in the sphere of art education cause various problems of social interaction, visual communication, emphasize newly formed cultural phenomena. Researches in the sphere of art education are being developed in various directions in the world – they are not limited by one narrow sphere of specialization – researches involve aspects of various social and cultural phenomena in art activities, stress possibilities of human education by means of art.

Aim of the article – to review main tendencies and problems of art education researches systemizing relevant forming discourses of art education in world context.

While systemizing art education researches, topics and discussions of scientific reports presented in World scientific conference and symposiums of congress the principle of system *analysis* as **method of the research** was applied. In this way it was possible to distinguish certain discourses forming in the sphere of art education. Discourses of art education are in-

kultūros aspektai, jie apima platų požiūrį į tam tikrus meno ir edukacinius reiškinius, procesus ir vertybes, vykstančius kultūrinėje terpėje. Diskursai išreiškiami specifinių meninio ugdymo idėjų, sąvokų ir kategorijų apie problemą, dėmesio objektą reikšmių sistema. Meninio ugdymo diskursai formuojasi tam tikruose kontekstuose, pavyzdžiui, įvairiuose meninio švietimo srityse, lygmenyse, šalyse ar probleminėse srityse.

Pokyčiai kultūroje, mene, komunikacinės technologijos neišvengiamai liečia ugdymo sistemas ir Lietuvoje. Šiuolaikinė samprata apie meno edukaciją aprėpia daugelį kultūros reiškinių ir procesų, švietimo sistemų. Žinios apie įvairiose šalyse vykstančius meno edukacijos procesus, tyrimų kryptis ypač reikšmingos pedagogams optimizuojant meninį, kultūrinį, etinį ir estetinį ugdymą, jos nubrėžia gaires tolesnei ugdymo kaitai ir perspektyvoms. Mokytojas privalo nuolat jausti šiuolaikinio gyvenimo pulsą, savo meninio ugdymo praktikoje atrasti balansą tarp meninio paveldo, aukštosios ir populiariosios meninės kultūros, tradicijų ir dabarties realijų, ieškoti kompromiso tarp savo vertybinių įsitikinimų ir naujai besiformuojančių mokinių vertybių, kurios yra inspiruojamos nuolat kintančio pasaulio.

Tarptautinės InSEA organizacijos veikla ir perspektyvos

Diskusijas apie meno edukacijos problemas inicijuoja ir skatina tarptautinė meninio ugdymo organizacija InSEA (*International Society for Education through Art*). InSEA organizacija vienija iš viso pasaulio įvairių sričių meno, kultūros ir ugdymo specialistus: mokslininkus ir praktikus, mokytojus, akademikus, menininkus, muziejų specialistus, kultūros ir švietimo darbuotojus. Jie plėtoja kūrybinį, meninį ugdymą, edukacinius projektus per meninę veiklą, tyrinėja vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų kultūrinę raišką, poreikius ir galimybes. InSEA organizacijos tikslas yra skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, plėtoti meninio ugdymo idėjas įvairiomis meno formomis ir būdais, užtikrinti meninio ugdymo tyrimų sklaidą, rengti įvairius bendradarbiavimo projektus, skleisti informaciją apie įvairias parodas ir vykdomus edukacinius projektus, taip pat suteikia galimybę visiems keistis informacija ir patirtimi.

InSEA organizacijos idėja gimė 1951 m. UNESCO organizuotame seminare „Vizualiniai menai Bendrojo ugdymo sistemoje“, kuris vyko 1951 m. liepos 7–27 d. Bristol universitete, Anglijoje. Šiame seminare da-

vestigated as culture's aspects, they involve a wide attitude to particular art and educational phenomena, processes, and values happening in cultural medium. Discourses are expressed by the system of meanings of specific ideas, conceptions, categories of art education about the problem, object of attention. Art education discourses are formed in certain contexts, e.g. various spheres, levels, countries or problematic spheres of art education.

Changes in culture, art, communication technologies inevitably involve education systems in Lithuania as well. Contemporary conception about art education covers many cultural phenomena and processes, education systems. Knowledge about art education processes, directions of researches in various countries are especially important for pedagogues optimizing artistic, cultural, ethic, and aesthetic education, define guidelines for further education change and perspectives. Teacher must constantly feel the pulse of modern life, in his artistic education practice to find balance between art heritage, high and popular art culture, traditions and present realities, to search for compromise between own value beliefs and newly formed students' values which are inspired by constantly changing world.

Activities and perspectives of international InSEA organisation

Discussions about problems of art education are initiated and encouraged by international art education organisation InSEA (*International Society for Education through Art*). InSEA organisation unites specialists of various spheres of art, culture and education from all over the world: scientists and practitioners, teachers, academics, artists, museum specialists, culture and education employees who develop cultural, art education, educational projects through art activities, investigate cultural expression, needs, and opportunities of children, youth, and adults. The aim of InSEA organisation – to encourage international cooperation, develop ideas of art education in various art forms and ways, to ensure the spread of art education researches, to organize various projects of cooperation, to spread information about various exhibitions and performed educational projects, also it provides opportunity exchange information and experience.

The idea of InSEA organisation appeared in 1951, in the seminar “Visual Arts in the System of General Education) organized by UNESCO which was held on

lyvavo mokslininkai iš 20 šalių. InSEA organizacija formaliai įkurta priimant jos Konstituciją Pirmosios Generalinės Asamblėjos metu Paryžiuje 1954 m. liepos mėn.

InSEA tikslai ir pavadinimas suformuluoti sero Herberto Reado, kuris yra laikomas šios organizacijos įkūrėju ir moksliniu lyderiu, iniciatyva. Pagrindinės Herberto Reado idėjos apie humanistinį vaikų ugdymą meno priemonėmis ir meninio ugdymo reikšmę vaiko vystymuisi išdėstytos jo veikale „Ugdymas menu“ (*Education through art, 1954*). Ugdymas menu suprantamas kaip mokymasis įvairiais gyvenimo periodais ir individo tobulėjimas ugdant jo vertybes. Ugdymas menu apima įvairias menines disciplinas, kurių tikslas – ugdyti intelektualinį, emocinį ir socialinį žmogaus potencialą.

Meninio ugdymo esminiai principai išlieka aktualūs iki šių dienų, tačiau pati „ugdymo menu“ idėja reikalauja nuolatinio atsinaujinimo, permąstymo apibrėžiant meninio ugdymo kaitą kultūros kaitos sąlygomis. Todėl InSEA veikla neapsiriboja tikta vizualiaisiais menais. Pastaraisiais metais pastebima įvairių menų sričių sanglauda, integracija, persipynimas, todėl atsiranda keblumų priskiriant kai kuriuos meno reiškinius konkrečiai meno sričiai. Dailinis ugdymas arba ugdymas daile netenka savo apibrėžtumo ir išsiplėtoja į vizualinės kultūros ugdymą. Vizualinė kultūra savo ruožtu apima ir integruoja daugybę kitų meno sričių. Tai ypač aktualu ugdymo menu koncepcijoje, kai menas, jo integralios formos tampa priemone siekiant platesnių ugdymo tikslų. Išskyla poreikis įtvirtinti naujas meninio ugdymo strategijas, kurios būtų grįstos ne tik vizualiaisiais menais, bet ir apimtų teatro, muzikos, šokio meninę raišką. Atsižvelgiant į vykstančias menų integracijos tendencijas, 2006 m. kovo 4 d. Portugalijoje (Viseu) vykusioje UNESCO pasaulinėje meninio ugdymo konferencijoje oficialiai buvo patvirtinta jungtinė tarptautinių meninio ugdymo InSEA, IDEA ir ISME organizacijų deklaracija¹.

Tarptautinės InSEA organizacijos rengiami pasauliniai ir regionų kongresai vyksta nuo 1954 m. InSEA pasauliniai ir regionų kongresai yra tarptautinės meninio ugdymo organizacijos, gyvuojančios daugiau nei penkiasdešimt metų, gyvybinė jėga, kuri

the 7–27th of July, 1951 in Bristol University, England. Scientists from 20 countries participated there. InSEA organisation was formally founded when accepting its constitution at the First General Assembly in Paris, in July, 1951.

InSEA aims and title were formulated upon the initiative of sir Herbert Read who is considered the founder and scientific leader of this organisation. Main Herbert Read's ideas about humanistic children's education through art means and impact of art education on child's development are described in his work "Education through art" (1954). Education through art is understood as learning during various periods of life and person's evolution developing his values. Education through art covers various art subjects which aim is to educate intellectual, emotional, and social person's potential.

The essential principles of art education remain relevant till present but the idea of "education through art" requires constant update, rethinking, describing the change of art education under the conditions of culture change. Therefore, InSEA activities are not limited only by visual arts. In recent years the compaction, integration, interrelation of various art spheres is noticeable, consequently there are difficulties when ascribing some art phenomena to distinguish a particular sphere of art. Fine art education or education through fine art loses its definiteness and develops into education of visual culture. Visual culture in turn unites and integrates many other spheres of art. It becomes especially important in the conception of education through art when art, its integral forms become the means pursuing wider education aims. There is a need to consolidate new strategies of art education which would be based not only on visual arts, but also would unite art expression of theater, music, dance. Referring to the tendencies of art integration, in the world art education conference held on the 4th of March, 2006 in Portugal (Viseu) joint declaration of international organisations of art education InSEA, IDEA and ISME was officially approved¹.

World and regional congresses organized by InSEA are being held since 1954. InSEA world and regional congresses are international art organisations existing for more than fifty years by vital force which organize international art community for discussions about

¹ IDEA – International Drama /Theatre and Education Association (tarptautinė dramos /teatro ir ugdymo asociacija).

InSEA –International Society for Education through Art (tarptautinė ugdymo daile organizacija).

ISME – International Society for Music Education (tarptautinė muzikinio ugdymo organizacija).

¹ IDEA - International Drama/Theatre and Education Association

InSEA - International Society for Education through Art
ISME - International Society for Music Education

suburia tarptautinę meno ugdytojų bendruomenę diskutuoti apie meno, kultūros ir švietimo problemas, suteikia galimybę keistis informacija ir patirtimi.

32-asis pasaulinis InSEA kongresas Osakoje (Japonija)

2008 m. rugpjūčio 5–9 d. Osakoje vyko 32-asis pasaulinis InSEA kongresas „MIND + MEDIA + HERITAGE (Mintis + Medijos + Paveldas). Jame dalyvavo 1115 dalyviai iš 44 šalių ir regionų, perskaityta daugiau kaip 500 pranešimų. Per kongresą vyko mokslinių tyrimų konferencija, simpoziumai įvairiomis temomis, surengtos įvairios vaikų dailės parodos, projektai, dalyviai galėjo stebėti ir dalyvauti praktiniuose gerosios patirties seminaruose, diskusijose, kūrybiniuose užsiėmimuose. Pranešimus skaitė mokslininkai iš įvairių pasaulio šalių: daugiausia dalyvių atvyko iš JAV, Japonijos, Taivano, Korėjos, Australijos, Kanados, Suomijos, Singapūro, Kinijos, taip pat atstovai iš visų Europos valstybių, Pietų Amerikos, Afrikos, Azijos šalių. Per kongresą išryškėjo naujausios meninio ugdymo tyrimų tendencijos pasaulyje, pranešimuose pristatyti tyrimai ir diskusijos atvėrė daugybę kultūros diskursų ir įrodė meno vaidmenį kultūriniame ugdyme. Taip pat buvo aptarti tolesni meninio švietimo sklaidos principai ir tarptautinės InSEA organizacijos veikla bei perspektyvos.

32-ojo pasaulinio kongreso idėja – Mintis + Medijos + Paveldas, apimanti labai platų meninės kultūros ugdymo spektrą, buvo parinkta sąmoningai, tam, kad pakviestų diskutuoti įvairias kultūrinio švietimo grupes ir organizacijas, kurios siejasi su meniniu ugdymu, suburti kartu ir aptarti meninio ugdymo reikšmingumą ir jo socialinį vaidmenį. Šis kongresas labai aktualus visai pasaulio meninio ir kultūrinio ugdymo bendruomenei, kadangi tradiciškai suprantamas meninis ugdymas išgyvena krizę ir kultūros pokyčiai reikalauja iš naujo permaštyti meninio ugdymo tikslus ir turinį.

Per kongresą buvo diskutuojama įvairiomis meninio ir kultūrinio ugdymo temomis, aprėpiant ne tik vizualiuosius menus, bet ir jų sąveiką su kitomis meno šakomis (teatro, šokio, muzikos) bei įvairiais vizualinės kultūros reiškiniiais, nagrinėjami įvairių meninio ugdymo lygių (nuo ankstyvos vaikystės, ikimokyklinio, pradinė klasių, vidurinės mokyklos, specialiųjų poreikių vaikų, meno mokyklų, aukštųjų mokyklų, pedagogų rengimo, universitetinio lygmens) klausimai.

Organizacinio komiteto pirmininkas Kinichi Fukumoto akcentuodamas kongreso reikšmę ir tikslus

problems of art, culture, and education, provide an opportunity to exchange information and experience.

The 32nd InSEA World Congress in Osaka (Japan)

On the 5–9th of August, 2008, the 32nd InSEA world congress “MIND MEDIA HERITAGE” was held in Osaka (Japan). 1115 participants from 44 countries and regions participated in it; more than 500 reports have been presented. During the congress, the conference on scientific researches, symposiums on different topics took place, various exhibitions of children’s art, projects were presented, participants could observe and participate in practical seminars of good experience, discussions, creative engagements. The reports were presented by scientists from various countries of the world: the most participants arrived from the USA, Japan, Taiwan, Korea, Australia, Canada, Finland, Singapore, China, also representatives from all European countries, South America, Africa, Asian countries. During the congress, the newest tendencies of art education researches in the world showed up, researches and discussions presented in the reports introduced many cultural discourses and proved unfading role of art in cultural education. In addition, further principles of the spread of art education also activities and perspectives of international InSEA organisation have been discussed.

The idea of the 32nd World Congress – Mind + Media + Heritage involving a very large spectrum of education of art culture has been chosen advisedly in order to invite for a dialog various groups and organisations of cultural education which are related to art education, to gather together and discuss the importance of art education and its social role. This congress is very important for all world community of art and cultural education since traditionally understood art education is undergoing crisis and cultural changes require rethinking the aim and content of art education.

During the congress various topics about art and cultural education were discussed including not only visual arts but their interaction with other branches of art as well: theater, dance, music also with various phenomena of visual culture, the issues of various levels of art education have been discussed – from early childhood, preschool education, primary forms, secondary schools, schools of children with special needs, art schools, high schools, teacher training, university level education issues.

The chairman of organizational committee Kinichi

pabrėžė, kad „meniu artima aplinka, supanti vaikus, tapo ypač diversifikuota ir vis labiau beribė. Medijų menų jungtys vizualioje kultūroje meta iššūkį tradicinių menų turinio efektyvumui. Tai didelis išbandymas meno pedagogams, nusprendžiant, kaip visapusiškai aprėpti visus medijų menus įtraukiant ekrano vaizdus ir teatrą į vyraujančią edukacinę praktiką. *Status quo* kritikai teigia, kad tradicinis dailinis ir muzikinis ugdymas negali tenkinti šiuolaikinio jaunimo“ (<http://www.insea.org/congresses/2008>).

Meninio ugdymo tyrimų problemos ir kryptys

Šiuolaikiniuose meno edukacijos tyrimuose išryškėja tarpdisciplininės sąveikos, atsiskleidžia ženkli meno, humanitarinių mokslų ir socialinės teorijos įtaka. Meninio ugdymo tyrimuose dominuoja *kokybiniai tyrimai*, naudojami ir derinami nauji metodai, grįsti vizualiniais duomenimis ir vizualine informacija. Daugelyje pasaulio universitetų kultūros, meno ir meninio ugdymo tyrimuose formuojasi specifinė kokybinių tyrimų metodologija *artistic research – meninis tyrimas* (tyrimas, grįstas kūrybine technologija). Šių tyrimų esmė – aktualizuoti ir tirti konkrečią problemą, laikantis pagrindinių tyrimo metodologijos ir etikos taisyklių, tačiau laisviau interpretuojama tyrimo struktūra, derinamos įvairios kokybinių tyrimų technikos, naudojami vizualūs ir garsiniai tyrimo duomenys, ieškoma jų analizės ir interpretacijos būdų.

Pasauliniame kongrese pristatytų mokslinių tyrimų problemų, temų ir diskusijų įvairovė parodė meninio ugdymo sampratą, kuri peržengia tradiciškai suvokiamas meninio ugdymo dalyko ribas ir apima platų socialinį kontekstą, kompleksiskumą.

Nagrinėjamų temų spektras yra labai platus: analizuojamos vaikų meninės kūrybos ir ugdymo problemos, mokytojo kompetencijos ir kintantys vaidmenys, šiuolaikinės kultūros ir meno įtaka, tradicijų ir dabarties sankirta, meninio ugdymo naujovės, ugdymo turinio ir metodų kaita, teorijos ir praktikos sąveika bei globalizacijos poveikis visoms meninio ugdymo sistemoms.

Kongreso globalumas natūraliai paskatino diskusijas apie **globalizacijos įtaką meniniam ugdymui**. Mokslininkai akcentavo globalizacijos įtaką kai kurioms šalims ir regionams, išryškindami esminius regionų kultūrinius skirtumus ir meninio ugdymo tendencijas skirtingose šalyse. Visų šalių mokslininkams, menininkams ir pedagogams rūpi meninio ugdymo ateitis, nes pastaruoju metu meninis ugdymas peržengia nusistovėjusias ribas, asimiliuoja įvairius vizua-

Fukumoto emphasizing the meaning and aims of the congress stressed that “art-related environment surrounding children has become extremely diversified and increasingly borderless. Combinations of media arts in visual culture challenges the efficacy of traditional art curriculum. It is a great challenge to art educators to consider how to cover all media arts – involving screen images and drama – into prevailing educational practice. Critics of the status quo assert that traditional art and music education cannot satisfy today’s youth”. (<http://www.insea.org/congresses/2008>).

Problems and trends of art education researches

In today’s art education researches interdisciplinary interactions show up, obvious influence of art, humanities and social theory is revealed. In art education researches *qualitative researches* dominate, new methods based on visual data and visual information are used and combined. In many world universities in culture, art, and art education researches the specific methodology of qualitative researches is being formed – “*artistic research*” (research based on creative technology). The essence of these researches – to emphasize and investigate a particular problem following the main rules of methodology and ethics, but the structure of research is interpreted more freely, various techniques of qualitative researches are combined, visual and sound research data is used, and ways of their interpretation and analysis are searched.

In the World Congress the variety of presented scientific problems, topics and discussions of researches showed the complexity of art education conception which leaves the boundaries of traditionally perceived art education subject and involves a wide social context.

The spectrum of analysed topics is very wide: problems of children’s artistic creation and education, teacher’s competences and changing roles, influence of modern culture and art, intersection of traditions and the present, innovations of art education, change of education content and methods, interaction of theory and practice, globalization’s influence on all systems of art education were analysed.

Globality of the Congress naturally encouraged discussions about **globalization’s influence on art education**. Scientists stressed globalization’s influences on countries and regions, highlighting the essential cultural differences of countries and art education tendencies in different countries. Scientists, artists and educators of all countries are interested in the future of art education since recently art education oversteps

liosios kultūros reiškinius, keičiasi meninio ugdymo tikslai bei vaikų ir jaunimo poreikiai. Globalizacijos kontekste meninis ugdymas yra svarbi kultūrinio ugdymo dalis. Todėl viena esminių nagrinėjamų problemų meniniame ugdyme – **kultūrinis paveldas ir jo raiška globalizacijos kontekste**. Diskutuojama, kaip sudominti ugdytinius istorine, autentiška kultūra, meninėmis vertybėmis, kaip akcentuoti jų reikšmę šiuolaikinės kultūros kontekste.

Neatsitiktinai naujas edukacinės veiklos perspektyvas ir aktualumą pabrėžia muziejai ir meno centrai. **Nauja muziejų misija ir veikla**, jų orientacija į visuomenės švietimą ir edukaciją aptariama daugelio mokslininkų pranešimuose (Makoto Ishikava, Mun-Lee Lin, Marie Fulkova, Shinji Kohmoto, Helene Illeris ir kt.). Mun-Lee Lin (Taivanis) akcentavo naujus muziejų vaidmenis ir misijas, kurie jau nebėra kultūros relikvijų saugyklos ar meno šventovės, o tampa edukacine aplinka ir keičia savo funkcijas į aktyvią edukacinę veiklą. Ieškoma naujų muziejų ir galerijų diskursyvių praktikų, bendradarbiavimo modelių su edukacinėmis institucijomis (Marie Fulkova, Čekija). Shinji Kohmoto, kaip muziejaus kuratorius, palygina muziejus su duomenų baze, pateikiančia informaciją publikai, bet tai dar nėra edukacija ir mokymo metodas. Todėl muziejuose pateikiama informacija turėtų būti paverčiama į „atvirą tekstą“, suprantamą visuotinei publikai ir ugdantį jos meninį suvokimą. Japonijos mokslininkai daug dėmesio skiria meninio suvokimo tyrimams siedami juos su muziejų edukacinėmis praktikomis. Kuratorė Akiko Ichijo pristatė edukacinių programų pavyzdžius, skirtus meno pedagogams ir kuratoriams.

Meno suvokimo ugdymo problema aktuali visiems meno ugdytojams. Šia tema surengtas simpoziumas „Meno suvokimo ir mokymosi perspektyvos“ (*Symposium Perspectives in Learning of Art Appreciation*), kuriame aptariama meno suvokimo ir vertinimo reikšmė vaikų kognityviniam vystymuisi bei vizualinio mąstymo ugdymui. Mokslininkai teigia, kad ugdymas muziejuose gali būti pagrįstas analitinių, emocinių bei komunikacinių žiūrovų galimybių skatinimu ir tai ugdytųjų meninio suvokimo gebėjimus (Y. Mori, Japonija). Michaelis Parsonas (JAV) pranešime „Meno kūrinio interpretavimas metaforomis“ atskleidė vaizdinių metaforų prasmes, kurių gausu šiuolaikinėse reklamose, nurodė, kad jas atpažinti, suvokti taip pat reikia tam tikros patirties, žinių.

Ypač akcentuojama **šiuolaikinio meno supratimo problema**. Mokslininkai ieško naujų šiuolaikinio meno mokymo metodų (J. Y. Ryu, Korėja), suvokimo

steady limits, assimilates various phenomena of visual culture, aims of art education, children and youth's needs are changing. In the context of globalization art education is an important part of cultural education. Therefore, one of the main discussed problems in art education – **cultural heritage and its expression in globalization's context**. It is discussed how to interest students in historical, authentic culture, art values, how to stress their meaning in the context of today's culture.

Not by chance the perspectives and relevance of new education activities are stressed by museums and art centers. **New mission and activities of museums**, their orientation to training and education of society is discussed in many scientists' reports (Makoto Ishikava, Mun-Lee Lin, Marie Fulkova, Shinji Kohmoto, Helene Illeris, etc.). Mun-Lee Lin (Taiwan) stressed new roles and missions of museums which are not anymore storages of culture relics or art temples but become educational environment and change their functions into active educational activities. New discursive practices of museums and galleries, models of cooperation with education institutions are searched (Marie Fulkova, Czech Republic). Shinji Kohmoto, as museum's tutor, compares museums with database presenting information to the public, but it is not education and teaching method. Information presented in museums should be transferred into an "open text" understandable to the public and educating its art perception. Japanese scientists pay much attention to researches of art perception relating them to museums' educational practices. The tutor Akiko Ichijo presented examples of educational programmes dedicated to art educators and tutors.

The problem of **perception of art** is important to all art educators. The symposium on this topic was organized "*Perspectives in Learning of Art Appreciation*" where the meaning of perception and evaluation of art for children's cognitive development and education of visual thinking was discussed. Scientists state that education in museums may be based on stimulation of visitors' analytical, emotional, and communication opportunities and it would develop their abilities of art perception (Y. Mori, Japan). Michael Parson (the USA) in the report "Interpretation of art work through metaphors" revealed the meanings of visual metaphors plenty of which are in modern commercials and in order to recognize them and understand special experience and knowledge is needed.

The **problem of perception of modern art** is especially emphasized. Scientists are searching for new

strategijų, pabrėžia meno kritikos mokymo poreikį (E. Kho, Korėja). Šiuolaikinis menas kaip ugdymo strategija gali būti kūrybinio proceso dalis ir naudojama įvairiuose ugdymo lygiuose (A. M. Schultze, Brazilija, T. Zupancic, Slovėnija). Šiuolaikinio meno studijavimas atveria galimybes išmokyti naujų dalykų, prisideda prie socialinio ir pilietinio sąmoningumo ugdymo (K. Thrane, Norvegija).

Anna Kindler (Kanada) teigia, kad meninio ugdymo tikslai iš esmės keičiasi, nykstant „Aukštojo meno“ sąvokai ir „autorius kultui“. Vertinant „meną“ demokratizacijos procesuose nebereikalaujama griežto intelektualumo / rimtumo, estetinių privalumų ar techninio meistriškumo, kas buvo ir yra visų meninio ugdymo programų pagrindas. Šiame kontekste autorė siūlo persvarstyti meninio ugdymo orientaciją, ji turėtų būti pagrįsta žmogaus pajėgumu įvairiais aspektais mokytis, suprasti, komunikuoti, sąveikauti, daryti prasmingą indėlį pasauliui, ir šios žinios galėtų pakeisti aplinkos ir socialinę realybę.

Brentas Vilsonas (*Brent Wilson*), Pensilvanijos universiteto profesorius, pranešime „*Vaikų meno pabai-ga ir suaugusiojo – vaiko bendradarbiavimo sąveika trijuose pedagoginiuose lygiuose*“ išryškino vaiko, suaugusiojo ir vizualinės kultūros sąveiką vaiko piešinyje. Remdamasis Rolando Barto veikalu „Autoriaus mirtis“, Brentas Vilsonas iškėlė idėją, kad kiekvienas meno kūrinys yra daugelio autorių produktas ir kiekvienas tekstas yra tik citatų raizginys iš nesuskaičiuojamų kultūros dalykų, todėl šiandien neįmanoma rasti gryno autentiško meno ar literatūros kūrinio. Moks-lininkas teigia, kad vaiko piešinys taip pat pagrįstas daugiaautoryste, kurioje žymi suaugusiojo įtaka ir daugybė kultūros aspektų vaiko aplinkoje. Ypač aktua-li vizualinės kultūros įtaka, kuri savaimingai formuoja vaiko meninį-estetinį supratimą.

Masahiro Tsuji (Japonija) teigia, kad postmoder-niame pasaulyje moderniosios meninio ugdymo siste-mos griūva ir vaikams nėra poreikio įgyti akademinį meninių gebėjimų, o meninis ugdymas tampa veikla, per kurią vaikai gali sąveikauti su pasauliu.

Viena aktualiausių kongreso temų, vyraujanti Japo-nijos, Taivano, JAV, Skandinavijos šalių mokslininkų pranešimuose – *Manga*² kultūra, jos poveikis ir vieta meniniame ugdyme. Japoniškų komiksų ir animacijos kultūra ypač paplitusi Japonijoje ir JAV, taip pat ja do-misi Europos, ypač Skandinavijos šalių, jaunimas.

Masami Toku (Jav / Japonija), tyrinėjanti JAV ir Japonijos meninio ugdymo programų ypatumus

teaching methods of modern art (J. Y. Ryu, Korea), strategies of perception, stress the need of teaching of art criticism (E. Kho, Korea). Modern art as an educa-tion strategy may be a part of creative process and may be used in various levels of education (A. M. Schultze, Brazil, T. Zupancic, Slovenia). Studying of modern art opens possibilities to learn new things, contributes to education of social and civil consciousness (K. Thrane, Norway).

Anna Kindler (Canada) states that the aims of art education change radically with the decline of conception of “Higher education” and “author’s cult”. Democratization processes when evaluating “art” avoid to demand from it strict intellect/ seriousness, esthetic advantages or technical mastership”, what was and still is the basis of all programmes of art education. In this context the author suggests to rethink orientation of art education, it should be based on human’s visual and aesthetic ability to learn, understand, communicate, interact, give an important contribution to the world and this knowledge could change social and environment’s reality.

Brent Wilson, professor of Pennsylvania Univer-sity in the report “End of children’s art and communica-tion interaction of adult-child in three educational lev-els” highlighted interaction of child, adult, and visual culture in child’s drawing. Referring to the work by Roland Barton “Author’s death”, Brent Wilson raised an idea, that each piece of art is a product of many authors and each text is a tangle of quotations made of uncountable cultural things, therefore today is impos-sible to find art or literature work of pure authenticity.

Scientists state that child’s drawing is also based on multi-authorship where adult’s influence is ob-vious and there are many cultural aspects in the en-vironment that surrounds a child. Influence of vi-sual culture is especially relevant which spontane-ously form child’s artistic-aesthetic understanding.

Masahiro Tsuji (Japan) states that in post-modern world modern art education systems collapse and there is no need for children to acquire academic artistic abilities, and art education becomes activities through which children may interact with the world.

One of the most relevant topics of the congress prevailing in scientists’ reports of Japan, Taiwan, the USA, Scandinavia – *Manga*² culture, its influence and position in art education. Culture of Japanese comics and animation is especially popular in Japan and the USA also the youth from Europe, especially

² Manga (japoniški komiksai, iliustruoti pasakojimai), Anime (japoniška animacija).

² Manga (Japanese comics, illustrated stories), Anime (Japa-nese animation).

akcentavo *Manga* reikšmę šiuolaikinio vaiko piešinyje, atskleidė šios kultūros integravimo į ugdymo programas poreikį.

B. Wilsonas apibrėžia *Manga* kaip multitekstualią sistemą, kuri apima neįprastą 5 skirtingų kodų kompleksą (pagal R. Bartes): hermeneutinį, proairetinį, semantinį, simbolinį ir kultūrinį. *Manga* skaitymas ir suvokimas reikalauja naudoti visus šiuos kodus. Mokslininkas teigia, kad *Manga* skaitymas turi įtakos vaiko smegenų vystymuisi, vizualinio suvokimo, mąstymo tobulėjimui ir kartu atveria galimybes jo asmeninių, tarpasmeninių, normatyvinių ir futuristinių, socialinių ir kultūrinių kodų įvairovės pažinimui. Manoma, kad daugelis komiksų skaitytojų tampa aktyvūs *Manga* piešėjai ir kūrėjai. Kongreso dalyviai tuo įsitikino apsilonkę MANGA muziejyje Kyoto mieste, kuriame galėjo stebėti edukacinius užsiėmimus, didelį vaikų ir jaunimo susidomėjimą ir dalyvavimą.

Centrine kongreso tema galima būtų laikyti **Medijų ir vizualinės kultūros ugdymo** diskusijas. Vizualinė kultūra tampa nauju meninio ugdymo objektu, peržengiančiu tradiciškai suprantamos aukštosios meninės kultūros ribas. Vizualinė kultūra turi didelį poveikį vaikų ir jaunimo meninės kultūros sampratos formavimuisi, todėl įvairios jos apraiškos įtraukiamos į meninio ugdymo turinį. *Medijos, kibernetinė* arba *virtuali realybė* – naujos komunikacinės kultūros aplinkos, kuriose jaunimas praleidžia ypač daug laiko, pavyzdžiui, „Second Life“ („Antrasis gyvenimas“). Virtuali erdvė tampa patraukliu mokslinių tyrimų objektu, o pedagogai demonstruoja galimybes, kaip virtuali aplinka gali tapti nauja edukacine erdve.

Asmeniniai puslapiai, internetiniai dienoraščiai, *blogai*, vaizdo talpyklos, tokios kaip *You Tube* portalas ir kitos, atveria naujas vizualinės raiškos ir komunikacinės galimybes. Meno ugdytojai diskutuoja, kaip šias *medijų* erdves galima būtų panaudoti ugdymo tikslams, ar šiomis priemonėmis motyvuoti mokinius kūrybinei meninei veiklai.

Meninis ugdymas neatsiejamas nuo **estetikos, estetiškos patirties, vaizduotės ir kūrybiškumo ugdymo**. Mokslininkai pademonstravo neišsemiamas kūrybiškumo ugdymo galimybes, pabrėžė estetinio patyrimo reikšmę žmogaus dvasiniam tobulėjimui.

Japonijos mokslininkai nagrinėjo ankstyvojo meninio ugdymo prasmingumą, kuris pagrįstas *kan-sei* samprata. *Kan-sei* Japonijos meninio ugdymo sistemoje yra specifinė sąvoka, sudaranti meninio ugdymo pagrindą. Ši sąvoka neturi atitikmens kitose kalbose, *kan-sei* galima palyginti su „aesthesia“, kilusia iš antikinės graikų *aisthesis*. Japonijoje *kan-sei*

Scandinavian countries show interest in it.

Masami Toku (USA/Japan) investigating peculiarities of art education programmes of the USA and Japan stressed *Manga* significance in modern child's drawing, revealed the need of integration of this culture into education programmes.

B. Wilson defines *Manga* as multi-textual system which covers unusual set of 5 different codes (acc. R. Bartes): hermeneutic, proairetic, semantic, symbolic, and cultural. *Manga* reading and perception requires the usage of all these codes. Scientist states that *Manga* reading has influence upon the development of child's brain, visual perception and thinking, and at the same time opens opportunities for the cognition of variety of his personal, interpersonal, normative and futuristic, social and cultural codes. Supposedly, many readers of comics become active *Manga* painters and creators. Participants of the Congress became sure about this after visiting MANGA museum in Kyoto where they could observe educational engagements, and great interest and participation of children and youth.

Discussions about **Development of Media and Visual Culture** may be considered as central topic of the Congress. Visual culture is becoming a new object of art education overstepping the limits of traditionally understood high art culture. Visual culture has a great influence on the formation of children and youth's conception about art culture, therefore, various its forms are involved in art curriculum. *Media, cyberspace* or *virtual reality* – new environments of communication culture where the young people spend especially much time, for instance “Second Life”. Virtual space becomes an attractive object of scientific researches, moreover, educators have demonstrated the opportunities how virtual environment may become new educational space.

Personal pages, internet diaries, *blogs*, video caches such as *You Tube* portal and others open new opportunities of visual expression and communication. Art educators are discussing how it would be possible to use these *media* spaces for education aims or using these means to motivate students for creative, artistic activities.

Art education is an inseparable part of **aesthetics, aesthetic experience, imagination, and creative education**. The scientists have demonstrated inexhaustible opportunities of creative education, emphasized the meaning of aesthetic experience to human's spiritual development.

Japanese scientists investigated the meaning of early art education which is based on “*kan-sei*”. The conception *kan-sei* in Japanese education system is a

aiškinama įvairiai, atsižvelgiant į edukacinį kontekstą, tačiau jo esmė yra galia, kuri per tam tikrą meninę veiklą gali patobulinti gyvenimą. Mitsuru Fujie *kan-sei* apibrėžia kaip: 1) jautimus (pvz., estetinę pajautą; 2) jautrumą / supratimą (suvokimą); 3) intuityvų įvertinimą (pripažinimą). Japonijoje ankstyvasis meninis ugdymas, pagrįstas *kan-sei* ugdymu, yra ypatingo žmogiškojo jautrumo ir inteligencijos, estetinės patirties, kūrybiškumo ugdymo per meninę veiklą pagrindas.

Pripažįstant, kad daugelyje pasaulio šalių vaikai neturi galimybės lankyti mokyklų ir meną pažinti dėl socialinių ir karinių problemų, meno pedagogai akcentuoja socialinį ir bendruomeninį meno vaidmenį. Įvairių kultūrų pažinimas, multikultūriniai aspektai, meninis ugyimas bendruomenėje, meninė komunikacija, socialinė tematika, skurdas, smurtas, Aids, pilietinis ir ekologinis ugdymas menu ir kiti aktualūs aspektai yra meno edukacijos dėmesio centre.

Išvados

Daugelyje pasaulio valstybių švietimo sistemoje vyksta permainos, atsižvelgiant į globalizacijos iššūkius, technologijų plėtrą, kultūros vertybių kaitą, naujus švietimo ir mokymosi poreikius. Įvairiose šalyse vyksta švietimo programų kaita, akcentuojant meninio ugdymo programų, turinio naujoves, ugdymo metodus ir edukacinės aplinkos pokyčius.

Apibendrinant per kongresą diskutuotas temas galima būtų nurodyti aktualias šiuo metu pasaulyje meninio ugdymo tyrimų kryptis:

- Estetinis ugdymas (estetinė pajauta, estetinis patyrimas, estetinė meno samprata, estetinės vertybės).
- Kūrybiškumo ugdymas (kūrybinis procesas, meninė raiška).
- Kultūrinis paveldas (meno istorija, architektūra, meninės tradicijos).
- Muziejų edukacinė veikla.
- Meno suvokimas (meno kritika, šiuolaikinio meno suvokimas, meno kūrinių analizė, interpretacija).
- Vizualinė kultūra (populiarioji kultūra, aplinka, televizija, kinas ir kt.).
- Tarpkultūrinis meninis ugdymas (multikultūralizmas, lytiškumo raiška, subkultūrų menas).
- Integracija (tarpdiscipliniškumas, menų sąveika, integruota veikla).

specific concept which forms the basis of art education. This conception does not possess an equivalent in other languages; *kan-sei* may be compared to “aesthesia” which originates from Ancient Greece *aesthesis*. In Japan *kan-sei* is explained in a series of ways, depending upon educational context; however, its essence is the power which may improve life through particular artistic activities. Mitsuru Fujie defines *kan-sei* as: 1) senses (e.g. aesthetic feeling); 2) sensibility/ understanding (perception); 3) intuitive evaluation (recognition). In Japan early art education is based on *kan-sei* education which is the basis of special sensitivity and intelligence of a person, aesthetic experience, education of creativity through art activities.

Acknowledging that in many countries of the world children do not have opportunity to attend school and do not have any possibilities of cognition of art because of social and war problems, art educators emphasize social and communal role of art. Cognition of various cultures, multicultural aspects, art education in community, art communication, social themes, poverty, violence, AIDS, civil and ecological education through art and other important aspects are in the center of attention of art education.

Conclusions

In many countries of the world changes in education system are being carried out referring to challenges of globalization, development of technologies, changes of cultural values, new educational and learning needs. In various countries the change of education programmes is going on, emphasizing the innovations of art education programmes, content, changes of education methods and education environment.

Generalising the topics discussed during the Congress it would be possible to distinguish trends of art education researches at the moment significant in the world:

- Aesthetic education (aesthetic feeling, aesthetic experience, aesthetic conception of the world, aesthetic values).
- Education of creativity (creative process, art expression).
- Cultural heritage (art history, architecture, art traditions).
- Museums’ educational activities.
- Perception of art (art criticism, perception of contemporary art, analysis of pieces of art, interpretation).
- Visual culture (popular culture, environment, television, cinema, etc.).
- Media and visual communication (new video technologies, computer culture and communication).

- Bendravimas ir bendradarbiavimas.
- Meninis ugdymas bendruomenėje.
- Socialinis menas ir ugdymas, (socialinė tematika, skurdas, smurtas, Aids, pilietiškumo ugdymas menu).
- Aplinkos menas ir ekologinis ugdymas.
- Instituciniai meninio ugdymo aspektai (ugdymo turinys, ugdymo programos, ugdymo organizavimas, švietimo problemos, mokytojų ugdymas).

Meninio ugdymo tyrimuose akcentuojami atskirų šalių ir regionų esminiai kultūriniai skirtumai ir meninio ugdymo tendencijos. Tačiau globalinės įtakos veikia lokalius kultūros ir meno kontekstus. Globalizacijos kontekste formuojasi bendri meno edukacijos diskursai, kurie orientuoti į vizualinės kultūros ugdymą, multikultūralizmą, socialinį ir pilietinį meninį ugdymą, taip pat aktualus išlieka kūrybiškumo, vaizduotės ir estetiškos patirties ugdymas.

Insea Europe <http://www.insea.europe.ufg.ac.at/index2.htm>
InSEA World Congress Programme: Abstracts

- Intercultural art education (Multiculturalism, expression of genders, art of subcultures). Integration (interdisciplinarity, interaction of arts, integrated activities). Communications and cooperation.
- Art education in community.
- Social art and education (social themes, poverty, violence, AIDS, education of public spirit through art.)
- Art of environment and ecological education.
- Institutional aspects of art education (education content, education programmes, organisation, education problems, teacher training).

The essential cultural differences and tendencies of art education of various countries and regions are emphasised in the researches of art education. However, global influences affect local contexts of culture and art. In the context of globalisation common discourses of art education are being formed which orient towards education of visual culture, multiculturalism, social and civil art education; moreover, the relevance of education of creativity, imagination, and aesthetic experience are preserved.

Literatūra

of Invited and Paper/Workshop Presentations. MIND+MEDIA+HERITAGE. KSI.Inc. 2008, Japan.
International society for education through art <http://www.insea.org/index.html>
Joint Declaration. World Alliance of IDEA ISMEA and InSEA. http://www.idea-org.net/en/articles/World_Alliance_of_IDEA_ISME_and_InSEA/
Kindler, A. Does Art still merit Art Education? *InSEA World Congress Programme: Abstracts of Invited and Paper/Workshop Presentations*. p. 92-93. Presentations / Workshops. <http://oku.edu.mie-u.ac.jp/InSEA-WC2008osaka/proceedings>
Shinji, K. The role of the museum in the teaching of art appreciation: can the museum survive as an aid to teaching.

References

InSEA World Congress Programme: Abstracts of Invited and Paper/Workshop Presentations. p. 136–137.
Steers, J. InSEA: Past, Present and Future. <http://www.insea.europe.ufg.ac.at/index2.htm>
The 32nd InSEA World Congress 2008 in Osaka, Japan. Lists / Summaries / Proceedings
Wilson, B. The end of child art and the emergence of adult-kid collaborative conjunctions in three pedagogical sites. <http://oku.edu.mie-u.ac.jp/InSEA-WC2008osaka/proceedings>

Socialinių mokslų (edukologija) daktarė,
Šiaulių universiteto Meno edukologijos katedros

EDITA MUSNECKIENĖ

lektorė.

Moksliniai interesai: meninis ir kultūrinis ugdymas, vizualinė kultūra, meno istorija, pedagogų rengimas ir tęstinis mokymas.

Doctor of Social Science (Educology)
Šiauliai university Lecturer of the Department of Art education
Scientific interests – art and cultural education, visual culture, art history, , teacher training and continuous education

Address: Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: eedita@splius.lt